

Polder.blad

April 2021

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 30 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62
0499 58 99 16

Redactie en lay out Polder.blad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:
Wim Mertens, 03 216 93 62 -
0499 58 99 16

Hollebeekvallei:
Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Tarzanboskes:
Swa van Houtven: tarzanboskes@telenet.be

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -
peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed eventuele donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 0473 48 48 97 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Beste vrienden van de natuur

De winterprik lijkt voorbij en de lente schiet uit de startblokken. We mochten al genieten van fijne temperaturen en de natuur begint open te bloeien. Zoals steeds zijn onze actieve vrijwilligers, leden en bestuursleden al druk in de weer!

Zo verzorgden vele kleine en grote handen in het voorjaar al een succesvolle paddenoverzet, dienden vele bezorgde mensen een bezwaarschrift in tegen de hoogbouw in de Hobokense Polder en zorgden we, covidgewijs, in kleine groepjes voor natuurbeheer in de Hobokense gebieden.

We hopen samen met jullie de komende maanden nog fijne activiteiten te organiseren en jullie mee te laten genieten van de natuur in alle gezondheid.

In 2021 hebben we ook een verjaardag te vieren, nl die van Natuurpunt! 20 jaar geleden werd deze naam geboren uit de samentmelting van De Wielewaal vzw en Natuurreservaten vzw. Werkgroep Hobokense Polder (Whop) nestelde zich ook onder de vleugels van de grootste natuurfamilie van Vlaanderen. Gedurende dit jaar zal Natuurpunt met een container rondreizen door het Vlaamse landschap en halt houden op 28 locaties in Vlaanderen. www.natuurpunt.be/pagina/natuurpunt-toer-20-jaar-natuurpunt

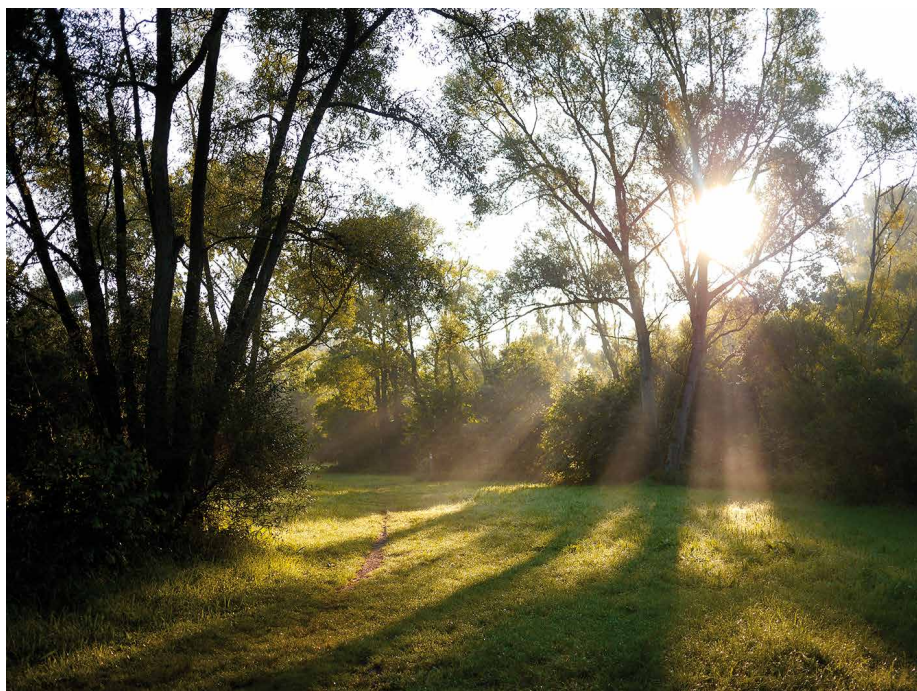
Dit jaar nemen we opnieuw deel aan Expeditie Natuurpunt met het team 'Hobokens Wild'. De teamleden organiseren allerlei acties om centen in te zamelen voor onze Hobokense natuur. Alvast een enorme dank aan iedereen die zijn steentje bijdraagt. In de komende maanden en in dit nummer lees je meer over online verkoop van nestkastjes, quiches, een wandelzoektocht om met je eigen bubbel te doen en een Hobokens Wild wandeling. Meer op expeditiehobokenswild.be

Ondertussen zijn we voorzichtig en met een beperkt beheerteam begonnen aan de opwaardering van de natuur aan de Blikfabriek. Benieuwd? Kom zeker eens langs, elke 2de zaterdag van de maand.

Hopelijk kunnen we jullie snel terugzien op onze activiteiten en samen genieten van de natuur!

Raf Van der Veken

Foto: Guy Borremans

Inhoudstafel

Colofon	2
Editoriaal	3
Lente in de natuurgebieden	4
Kalender	5
Expeditieteam: Paasactie	8
Algemene vergadering	8
Expeditieteam: Wandelzoektocht	9
Protest tegen hoogbouw	10
Wat gebeurt er in de Polder	12
Goudklompjes	13
Hobokens Wild	14
Ophrysozetten in de Polder	15
Hollebeek en Tarzanboskes	16
Vogelwaarnemingen	17
Onze zoogdieren	20
Lenterust - Ardea-nieuws	22
Onze sponsors	23
Activiteitenkalender	24

Met dank aan de fotografen.

Vorkaft:
Ree in de Hobokense Polder
 Foto: Kathy De Lange

Achterkaft:
Gewone rolklaver
 Foto: Walter De Weger

Lente in onze natuurgebieden

Fotografen: Blauwborst: Walter De Weger - Icarusblauwtjes: Marnix Lefranc
 Weidebeekjuffer: Eva Suls - Wilgenkatjes: Dirk Vandorpe
 Ontluikende bosorchis: Ben Van Oeteren - Pas geboren kalfje: André Van Langenhove - Lente in de Polder: Stan Van Damme - Klaproos en korenbloem: Daniëlle Van Nieuwenhuyse - Paardebloem in zaad: Luc Van Schoor

Fijne paasdagen!

't Wordt een mooi zonnig paasweekend
 We mogen genieten van de mooie, stralende lentedagen
 als voorbode van betere tijden!
 Hou vooral vol, het einde komt stilletjes aan dichterbij
 en er komen opnieuw betere tijden
 waarvoor we ons SAMEN zo hard ingezet hebben!

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in onze natuurgebieden mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (7 cent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Gezien de huidige Covid 19-maatregelen dient er voorlopig voor elke activiteit ingeschreven te worden, OOK voor het natuurbeheer!

Een leuke gezinstocht in Coronatijden Met Whoppie en Woelie de Hobokense Polder verkennen

Kinderen tussen 5 en 12 jaar en hun (groot)ouders kunnen met een doe-rugzak de Hobokense Polder verkennen.

Er zijn 2 trajecten: (beiden ca 4 km)

Speciale regeling tijdens sluiting van horeca:

Zolang de horeca gesloten is, kan je bij onze coördinator wandelingen Annie Van Zwieten een doe-rugzak ontlend (2 rugzakken Whoppie - 1 rugzak Woelie). Neem wel eerst contact op met Annie: 03/828 37 60 of via mail annie.van.zwieten@telenet.be

Zogauw de horeca weer open is, geldt

onderstaande regeling.

Vanuit Taverne De Schorren, Gras-polderlaan ga je met Whoppie, het molletje, de natuur ontdekken. **Niet op maandag.**

Vanuit Bistro Steiger 3, Zandkamp 3 (aan de Schelde) ga je met Woelie, de woelmuis, op stap. **Niet op maandag en dinsdag.**

Je kan de rugzakjes ontlend **vanaf 11 u**. Je betaalt wel een waarborg van 20 euro. Op de ontleendag breng je na je tocht de uitgeleende rugzak met materiaal terug binnen. Je krijgt je waarborg terug als alles in orde blijkt.

Meer info over dit project van Natuurpunt Hobokense Polder bij Ria Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be - www.hobokensepolder.be/Wandelingen/whoppie.html

Zaterdag 27 maart tot en met zondag 13 juni

Wandelzoektocht in de Hobokense Polder en Polderstad

Organisatie: Luk Smets en Ria Thys ten voordele van Expeditieteam Hobokens Wild
Alle info verder in Polder.blad

Zaterdag 27 maart tot en met zondag 9 mei vanaf 7.30 u

Lentetrekkingen op de Schelgedijk Hobokense Polder

Info: Maarten Mortier - mmortar@hotmail.com - 0496 86 98 44
Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be - 0495 23 77 10

Blog Ardea: ardea.hobokensepolder.be

Zoals ieder jaar begint de jaarlijkse migratie van de vogels in maart. Onze zomergasten komen dan vanuit het zuiden terug naar onze contreien om te broeden en jongen groot te brengen.

ARDEA organiseert voor de 16e keer deze lentetrekkingen op de Schelgedijk in de Hobokense Polder. Zoals ieder jaar hopen we toch dat enkele zeldzame vogels de revue passeren.

Naargelang de windrichting, verschijnen ook minder voorkomende roofvogels zoals visarend, rode en zwarte wouw, havik soms ten tonele.

De waarnemingen in de lucht worden af en toe afgewisseld door een zeehond die in de Schelde even langs de dijk komt zwemmen, en wie weet komt er nog eens een bever zijn opwachting maken.

De trekkingen gaan door bij gunstig weer, startend op zaterdag 27 maart om 7.30 u tot zondag 9 mei. Hou de blog van ARDEA in het oog, want bij slecht weer gaat de trekking niet door.

Iedereen, kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom.

Bruine kiekendief - Foto: Guy Borremans

Zaterdag 10 april om 13 u

Natuurbeheer in de Blikfabriek

Leiding: Raf Van der Veken - 0486 58 21 27

vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, een wandeltracé voorbereiden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat aan de poort van de Blikfabriek.

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Wegens de geldende covid maatregelen, graag op voorhand bericht aan Raf.

Ook op zaterdag 8 mei is een werkdag voorzien: zelfde uren, zelfde plaats van afspraak.

Trekker Raf - Foto: Dirk Vandorpe

Zondag 30 mei om 14 u

Hobokens Wild-wandeling met aansluitend natuurcafé

Infopunt: Raf Van der Veken - 0486 58 21 27 of

expeditie@hobokensepolder.be

Ken je het Hobokens Wild bier al? En wist je dat er vele inheemse kruiden in het bier verwerkt zijn? Sommige kruiden groeien ook in de Hobokense Polder.

Het expeditieteam Hobokens Wild nodigt u uit voor een zomerse wandeling in de Hobokense Polder.

Einde mei bruist de Polder van het leven, schittert groen in duizend-en-één tinten en staan vele planten prachtig in bloei.

Onze gidsen geven u graag de nodige uitleg bij de bloeiende planten en kruiden en het thema van deze wandeling.

Ook zal je wat 'in side' informatie krijgen over de drie dieren die je in de Polder tegen het lijf kan lopen en onze bieretiketten sieren: Galloway runderen, de vos en de roerdomp.

Op het einde van de wandeling kan je een drankje degusteren in ons natuurcafé en kan je kennis maken met de expeditieleden.

Uiteraard staan onze 3 bieren centraal, maar we voorzien ook fruitsap en water.

De opbrengst van deze wandeling gaat naar de Hobokense Polder om zo onze vrijwilligers te ondersteunen die zorgen voor meer en betere lokale natuur.

Meer info over het expeditieteam: <https://expeditie.natuurpunt.be/project/29323>

Praktisch:

- Plaats en uur van afspraak: 14 u aan ingang Polder/infobord, Schroeilaan, schuin tegenover Station Hoboken-Polder. Einde omstreeks 16.30 u
- Deelname: 12 €/volwassene - 4 €/ kind (-16j) wandeling en degustatie inbegrepen, graag op voorhand inschrijven

Lente in de Polder
Foto: Ben Van Oeteren

- Inschrijven door storting op rek. BE26 7310 2510 9029 met ref : Wildwandeling + aantal deelnemers
- Meer info nodig: expeditie@hobokensepolder.be of 0486 58 21 27
- Meebrengen: wandelschoenen en het zonnetje

Zaterdag 12 juni om 9.30 u

Zwerfvuil ruimen in en om de Hobokense Polder

Info: Luk Smets, 0477 66 94 32 - luk.smets@telenet.be

Na een drukke lente in ons natuurgebied is het (eigenlijk jammer) steeds nodig om op regelmatige basis zwerfvuil te ruimen. En als Natuurpunters dragen we ook de zorg voor een proper natuurgebied. Kom ons helpen!

We gaan zowel de randen van de Hobokense Polder als het natuurgebied zelf van zwerfvuil reinigen.

Praktisch: Afspraak om 9.30 u achter-

aan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken. Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstocken. Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen) Einde voorzien omstreeks 11.30 u.

Inschrijven bij Luk Smets

Zaterdag 12 juni om 13 u

Natuurbeheer in de Blikfabriek

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, een wandeltracé voorbereiden, takkenwallen maken

Praktisch:

Afspraak om 13 u aan einde van de Frieslandstraat aan de poort van de

Blikfabriek.

Einde is voorzien omstreeks 17 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Wegens de geldende covid maatregelen, graag op voorhand bericht

1ste werkdag in de Blikfabriek
Foto: Raf Van der Veken

Zaterdag 19 juni om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 - 0499 58 99 16

Het broedseizoen is grotendeels voorbij en in de Polder staat heel veel werk te wachten.

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de vrijwil-

ligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroeilaan Hoboken. **Geef een seintje aan Wim dat je komt.**

Foto: Dirk Vandorpe

Zaterdag 26 juni om 9 u

Natuurbeheer Hollebeekvallei

Leiding: Danny Jonckheere - 0478 33 24 27 en Yaro Claes - 0496 70 80 63

Catering: Dirk Vandorpe - 0494 83 31 85

Op onze eerste werkdag na het broedseizoen gaan we aan onze boomgaard het gras maaien.

We kijken ook hoe alles gesteld staat met onze bomen en struiken daar. En we zien welk leven zich afspeelt aan de bijenhôtels.

We gaan ook een omheining plaatsen en wat Japanse duizendknoop verwijderen.

Dus groot en klein steeds welkom om een handje te komen helpen. Voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie of thee. Geef een seintje bij Dirk voor de catering.

Praktisch: Afspraak om 9 u aan het bruggetje in de Casper Verreyckenstraat. Einde omstreeks 13 u

Boomplantactie in de Hollebeekvallei
Foto: Danny Jonckheere

Zaterdag 26 en zondag 27 juni

Expeditie Natuurpunt

Team Hobokens Wild stapt 65 km voor de Hobokense Polder

Expeditie-team Hobokens Wild verkoopt quiches en kaas voor de Hobokense Polder

Bestellen uiterlijk 30 maart

Maak het je gemakkelijk in het Paasweekend! En bestel de zelfgemaakte quiches van ons wandelteam Hobokens Wild!

En/of een heerlijke kaasplank van de Hobokense kaashandel!

Halve quiche: 9 € - Hele quiche: 17 €

Maak je keuze uit:

- Quiche Lorraine met prei en spek
- Quiche met zalm en broccoli
- Quiche vegetarisch met lekkere groenten

Kaasplank 5 kazen - 250 gr per persoon, samengesteld door kaashandel Cassauwers. Prijs per persoon : **12 €**

Je kan kaas en quiches afhalen in Hoboken, Louisalei 10 bij Roel en Queenie

- zaterdag 3 april tussen 9 – 17 u

- zondag 4 april tussen 9 – 13 u

Bestellen kan je via www.expeditiehobokenswild.be

of een mailtje naar expeditie@hobokensepolder.be

Alvast dank voor uw bestelling!

Annemie, Calle, Denis, Raf, Roel en Veronik

Algemene Vergadering van Natuurpunt Hobokense Polder vzw

Elk jaar organiseren we in februari/maart onze Algemene Vergadering met ledenfeest. Steeds een gezellige en lekkere bijeenkomst in CC Moretus. Door de geldende coronamaatregelen konden we u dit jaar hier jammer genoeg niet voor uitnodigen.

Maar onze vzw heeft wel de verplichting een algemene vergadering te organiseren voor haar stemgerechtigde leden. Dit is ook op een online videoconferentie gebeurd op donderdag 4 maart. Van de 23 stemgerechtigde leden waren 17 mensen aanwezig (drie hiervan met volmacht).

Zoals gebruikelijk werd een terugblik gegeven op het werkjaar 2020 (administratief, financieel en een fotoreportage) en een vooruitblik op 2021. De grootse plannen van ons Expeditieteam Hobokens Wild werden toegelicht. We gaven ook een stand van zaken van ons protest tegen MCA en ons groenproject Groenpoort. We kunnen u ook melden dat het bestuur is uitgebreid met 2 straffe werkers: Raf Van der Veken en Koen Schelkens.

U kan de verschillende presentaties terugvinden op onze website en zo toch mee betrokken zijn:

www.hobokensepolder.be - U kan vanop de homepage doorlinken naar de verschillende presentaties.

“Team Hobokens Wild” stapt mee met Expeditie Natuurpunt!
Steun het team en de Hobokense natuur!

Neem deel aan de kindvriendelijke wandeloektocht in de Hobokense Polder en Polderstad tussen 27 maart en 13 juni

We bieden jou, je gezin, vrienden een wandeling aan van ca 3,5 km die je langs de Hobokense Polder en de wijk Polderstad zal brengen.

Langs het traject zoek je naar 12 foto's, die je in de juiste volgorde van tegenkomen moet plaatsen. En je moet ook vragen beantwoorden: 12 vragen, die wel in de juiste volgorde gegeven worden.

Voor de kinderen voorzien we enkele extra opdrachten! Hier zijn geen punten mee te verdienen, maar het verhoogt het gezelligheidsniveau voor gezinnen met kinderen! En je kan met een selfie nog een extra prijs winnen!

Praktisch:

- Meld je deelname bij voorkeur via expeditie@hobokensepolder.be
Eventueel telefonisch: 0486 58 21 27: Raf Van der Veken
- **Stort 10 euro op rekening: BE26 7310 2510 9029 op naam van Raf Van der Veken met als mededeling: Expeditie + gezinsnaam**

Het deelnameformulier met genummerd antwoordblad (1 antwoordblad per storting van 10 euro) zal digitaal worden toegestuurd of kan ook – mits betaling – opgehaald worden op één van volgende adressen:

De vier moedige stappers: Raf, Calle, Denis en Roel

Denis & Annemie Liesenborghs
Distelvinklaan 8 - 2660 Hoboken

Calle Ponsaers
Hertog van Brabantlei 52 - 2660 Hoboken

Roel Van Den Heuvel
Louisalei 10 - 2660 Hoboken

Raf Van der Veken
Hof ter Heidelaan 52 - 2660 Hoboken

Deelnemen is belangrijker dan winnen en is in dit geval een sportieve manier om je steun te tonen. Toch voorzien we enkele leuke prijzen: een bierpakket, een vogelhuisje, een aantal natuurzoekkaarten, drankmokken, ...

Het Expeditieteam maakt het batig saldo over ten voordele van de Hobokense Polder.

We wensen je een aangename en kleurrijke lentetocht toe!

Het “Team Hobokens Wild” van Natuurpunt Hobokense Polder: Calle, Denis, Raf, Roel en hun coaches Annemie en Veronik
<https://expeditie.natuurpunt.be/project/29323>

Ook de opstellers van de zoektocht, Luk en Ria, wensen alle deelnemers een prettige tocht toe!

Protest tegen Maritieme Campus Antwerpen

Zie ook onze website:

www.hobokensepolder.be/Groenpoort

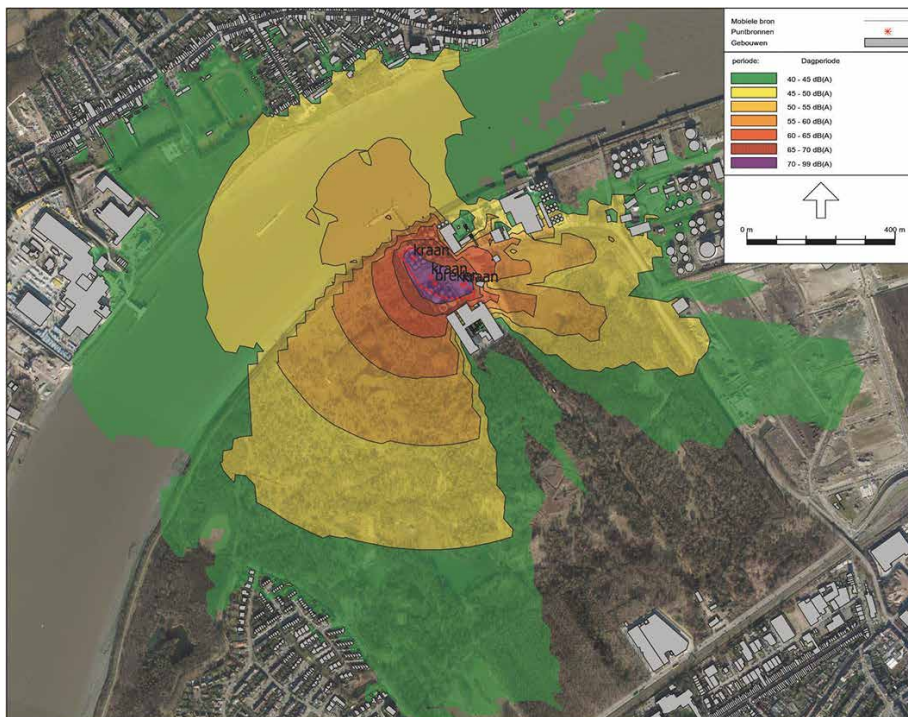
Van 22 januari tot 20 februari liep het openbaar onderzoek over de omgevingsvergunning, ingediend door vastgoedbedrijf Reslea bij de stad Antwerpen. Wij hebben via vele kanalen, zoals onze flitsen en Facebook, opgeroepen om een bezwaarschrift in te dienen en met succes. Het indienen van een bezwaarschrift door zoveel mogelijk mensen is een krachtig juridisch middel.

Protestactie WHY MCA?

Op zondag 7 februari hielden we een protestactie "WHY MCA?" aan de site waar de hoogbouw gepland is. Wegens corona zonder publieksoproep, maar wel met veel persbelangstelling. We lieten symbolisch ballonnen op tot een hoogte van 45 m, even hoog als het eerste geplande torengebouw. Een indrukwekkende hoogte die het landschap zal overschaduwen. Op onze website vind je een verslag van ATV en diverse dagbladartikels.

Bezwaarschriften

Er werden via ons gebruiksvriendelijk formulier 945 bezwaarschriften ingediend. Ook via andere wegen, email, post en omgevingsloket, zijn er tental-

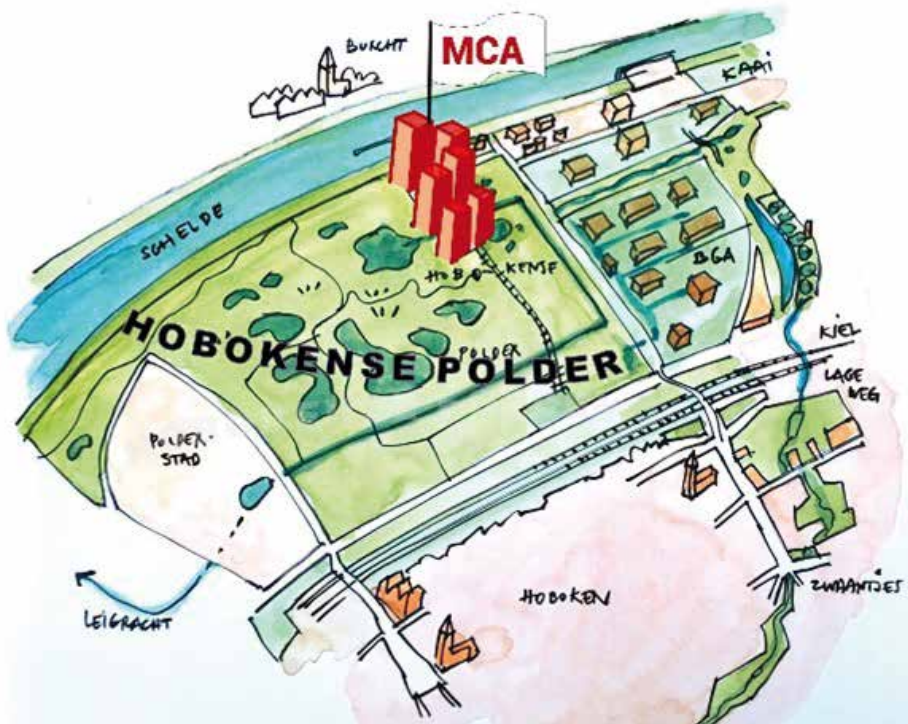
len bezwaren ingediend. We hebben de kaap van 1000 bezwaarschriften zeker behaald!

Uiteraard hebben we zelf met steun van juristen aan een zeer uitgebreid bezwaarschrift gewerkt. Je kan dit uitvoerig gedocumenteerde document van 59 blzn op onze website vinden. Zoals hieruit blijkt, zal dit project het natuurgebied dat de Hobokense Polder is, blijvend aantasten. Wij menen

daarom dat dit project op deze plaats niet kan worden vergund.

Uiteindelijk heeft de stad 1447 bezwaarschriften binnengekregen, die ze herleidde tot 128 inhoudelijk verschillende bezwaren.

Dit is slechts een eerste stap in deze strijd. We weten niet of de stad onze nochtans zeer terechte bezwaren zal volgen en de vergunning zal weigeren. Bovendien wil men via een aanpassing van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan mogelijk maken wat nu niet kan. De stad Antwerpen heeft de bevoegdheid gekregen van Vlaams minister Zuhal Demir (bevoegd voor Omgeving) om dat RUP aan te passen aan de noden van MCA. Daarmee wordt het Vlaams beleid inzake ruimtelijke ordening en natuur ondermijnd en worden (financiële) belangen boven het algemeen belang gesteld. Onaanvaardbaar voor Natuurpunt. Voor dit aangepaste RUP zal er een tweede Milieu-effectenrapport (MER) opgemaakt worden, wat juridisch zeer bedenkelijk is. Normaal moet men in één omvattende studie de volledige impact van het totale project op het milieu en natuur onderzoeken en het MER niet in stukjes hakken.

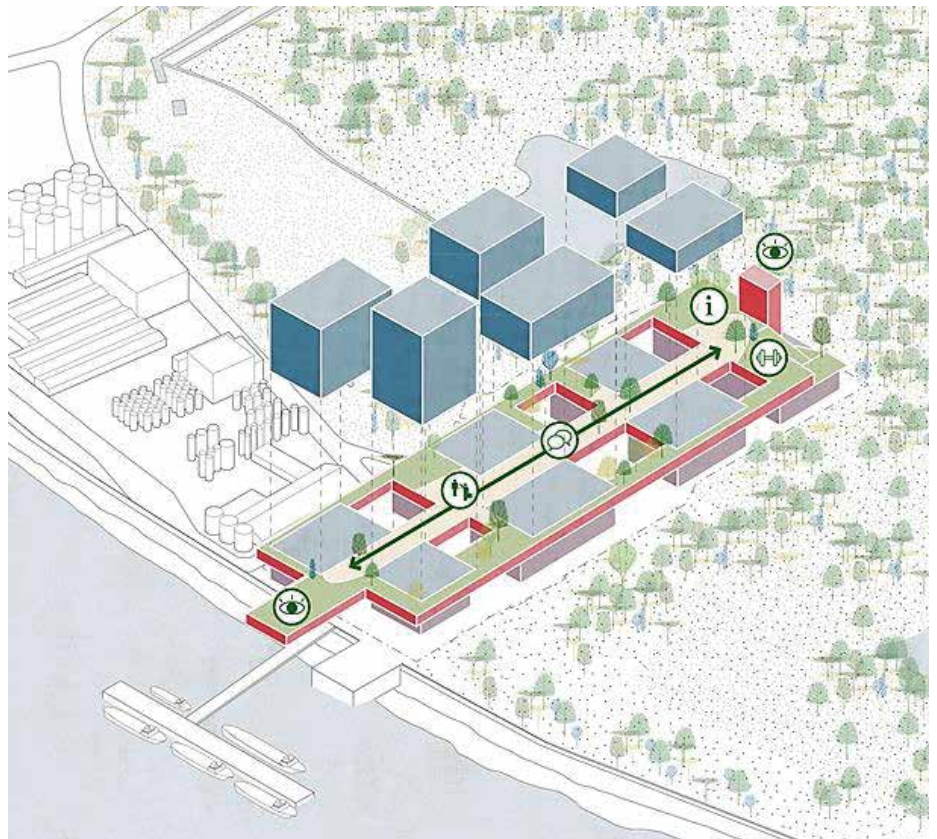
Petitie

Intussen loopt onze petitie als een trein. Momenteel hebben al meer dan 13.400 sympathisanten de petitie ondertekend, en het aantal blijft stijgen! Als je het nog niet gedaan hebt, teken onze petitie “Geen hoogbouw in natuurgebied Hobokense Polder”. Spoor anderen aan om dit ook te doen: familie, vrienden, kennissen, ... De voorlopige stand van deze petitie is op dinsdag 26 januari voorgelegd aan alle leden van de Antwerpse gemeenteraad. Wees maar zeker dat ze daar gevoelig voor zijn en dat ze dat nu in het oog houden. Op onze Facebookpagina krijgen we eveneens veel positieve reacties op onze acties.

Open brief

We hebben ook een open brief gezonden naar het schepencollege van Antwerpen en minister Demir. Via dit schrijven roepen wij op om deze omgevingsvergunningsaanvraag ook af te keuren. Bovendien verzoeken wij om voor het projectgebied een visie te ontwikkelen die beter aansluit bij de waardevolle landschappelijke, ecologische en sociale context. In het projectvoorstel Groenpoort reikte Natuurpunt daarvoor al concrete ideeën aan. Een unieke kans om binnen het kader van de Vlaamse ‘Blue Deal’ een uitzonderlijk Antwerps ‘wetland’ te realiseren, ligt binnen handbereik. Natuurpunt staat open voor verdere dialoog over zijn project, alsook voor constructieve samenwerking rond de uitvoering ervan.

Een visionair natuurproject steunen dat hier getrouw aan beantwoordt,

zou immers zondermeer getuigen van goed openbaar bestuur.

Fonds tegen hoogbouw

De strijd tegen deze bedreiging van ons natuurgebied kost geld. Het dossier is ingewikkeld, meer dan 1000 blzn tekst en plannen moesten doorgenomen worden op amper 30 dagen, een dossier waar experts maanden, misschien zelfs jaren aan gewerkt hebben. Daarom deden we beroep op een advocatenbureau dat gespecialiseerd is in het milieu- en ruimtelijke orderingsrecht. **Je kan ons steunen door een storting op rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder vzw met vermelding**

“Fonds tegen hoogbouw”. Wij wensen uitdrukkelijk de gulle schenkers te danken die dit fonds al gespijzigd hebben.

Nieuws van Groenpoort

Door al deze ontwikkelingen rond de Maritieme Campus lijkt ons project Groenpoort naar de achtergrond gedrongen. Wees gerust, wij blijven verder ijveren om naast de MCA-site een ecologisch waardevol drasland te ontwikkelen na sanering van de met olie vervuilde gronden. Iedereen is er voor, maar de financiering is een struikelblok. De Stad heeft een haalbaarheidsstudie opgestart, maar dat vraagt tijd eer we daar de resultaten van zullen zien. Intussen zoeken wij verder naar bijkomende mogelijkheden.

Je kan nog steeds de petitie tekenen!
Doe dit op
bit.ly/petitiemca
Samen op weg naar 15.000 handtekeningen!

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens en Peter Van Elsacker - Foto's: Ederick Keirsebelik en Ben Van Oeteren

Runderen

Onze dierenarts, cowboy André en cowgirl Godelieve waren in december misschien iets te enthousiast. Tot nog toe werden geen kalfjes geboren. Hopelijk brengt de nieuwe stier hier binnenkort verandering in. De runderen zijn ondertussen wel wat vermagerd, zoals dat hoort in de winter, maar stellen het door de goede zorgen van André en Godelieve wel. Ze staan te blinken in hun vel. Weldra is er terug een overvloed aan voedsel zodat ze tegen volgende winter opnieuw een beetje overgewicht kunnen kweken.

Sanering Grote Leigracht

De sanering van de Grote Leigracht vordert traag maar gestaag. Het traject van de BP-site tot aan de Metaalstraat is afgewerkt. De vervuilde slib- en oeverbodems zijn verwijderd en opnieuw aangevuld met niet verontreinigde klei. Deze klei is waterdoorlatend. Dit wordt door OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) opgelegd om eventuele instroom van verontreinigd grondwater uit de omgevende percelen tegen te gaan. Door dat de oever nu helemaal afgewerkt is met een waterdichte kleilaag, mogen we verwachten dat de grondwaterpeilen op het stort en in het Groot Rietveld zullen stijgen. Daar waar het grondwater voorheen naar de bodem van de gracht stroomde, moet het nu eerst zo hoog stijgen dat het over de oever in de gracht kan stromen. Op deze wijze zal het saneringsproject bijdragen aan de vernatting van de Hobokense Polder zonder dat dit echt gepland of tot doel gesteld was.

Momenteel liggen de werken stil, het is te nat en te modderig. Als het terug wat droger wordt, zullen de werken opnieuw opgestart worden. Hierdoor kunnen de wandelpaden in de loop van het voorjaar en de zomer tijdelijk afgesloten worden.

Werkweek De Es

In de eerste week van december vorig jaar hadden we een groep schoolkinderen te gast, 25 leerlingen van het derde middelbaar van de Steiner-school De Es uit Berchem met 3 leerkrachten. Ze kwamen de hele week, woensdag uitgezonderd, aan natuurbeheer doen. Deze werkweek paste in het vak 'bosbouw'. Elk jaar trekken ze daarvoor een week naar Wallonië of naar de Hoge Rielen in Kasterlee, maar door de coronacrisis kon dat niet doorgaan omdat overnachten niet toegelaten was. Daarom zochten ze een plek dichterbij om toch nog aan zinvol beheer te doen. Uiteindelijk viel de keuze op de Hobokense Polder en maar goed ook: ze hebben zeer goed werk verricht in twee ploegen op verschillende plaatsen.

In het populierenbos bestreden ze exoten: ze verwijderden Amerikaanse eik en vogelkers. Aan de vroegere volkstuintjes niet ver van de United Caps werd de rij knotwilgen langs de Grote Leigracht en de oude spoorweg geknot en op de grens met het cen-

trale deel verwijderden ze Japanse duizendknoop om beukenboompjes te planten. Deze kunnen toch groeien in de schaduw van de grotere duizendknoopplanten en zullen die later op hun beurt overschaduwen en wegconcurreren – zo hopen we. In het centrale deel achter het Barbervan hadden de leerlingen veel werk met het opruimen van opgeschoten ratel-populieren aan de rand van het grasland en het kappen van wilgen in het aangrenzend rietveld. De laatste dag verzamelden ze in het Polderbos. Daar was de dagen voordien een open plek gemaakt door esdoorns om te leggen en te verzagen. Zo krijgen andere struiken en boomsoorten de kans om op te schieten nu ze niet meer door de esdoorns gedomineerd worden. Als eindpunt mochten de leerlingen de stukken hout klieven en in houtmijten stapelen, klaar om te verkopen.

Een gemeente dank aan alle leerlingen en leraars van De Es, ze hebben goed en hard gewerkt.

Goudklompjeswerking

Tekst en foto's: Peter Van Elsacker

Het blijft moeilijk werken tijdens deze aanslepende coronacrisis, niet alleen omdat we de scholen moeten missen, maar ook omdat niet alle Goudklompjes ter beschikking staan. We zijn door de maatregelen beperkt tot groepjes van maximaal 4 personen, wat niet altijd gemakkelijk te organiseren is. Elke groep heeft namelijk dikwijls dezelfde (maai)machines nodig en dan wordt het puzzelen. Voor de ploeg die werkt aan het raster, is dat geen probleem, zij gebruiken uiteraard ander materiaal. We hebben gelukkig twee tractoren om materiaal en groenafval te vervoeren, maar ook dat vraagt extra coördinatie als er verschillende ploegen op uiteen gelegen plaatsen aan het werk zijn. Maar goed, we trekken onze plan en doen gestaag verder. Er zijn wel enkele woensdagen overgeslagen uit veiligheidsoverwegingen toen corona piekte of omdat het niet paste in de planning. De sneeuw heeft ons ook een korte winterpauze opgelegd. Sprookjesachtig mooi was het in de Polder, maar werken met een sneeuwtapijt kon natuurlijk niet.

Ondanks al die beperkingen is er toch goed werk verricht, niet alleen tijdens de woensdagen maar ook daarbuiten door Goudklompjes, al dan niet alleen, en andere vrijwilligers. Er zijn bijvoorbeeld de mensen die spontaan zwerfvuil opruimen op hun wandeling. Dat zijn dan meestal opzettelijk weggegooid blikjes, hondenpoepzakjes, flessen, zakjes, picknickresten, mondmaskers. Er wordt wat achtergelaten

in deze coronatijden door sommige "wandelaars" en feestvierders in ons natuurgebied en aan de kijkwanden. Bedankt aan al die bekende en onbekende opruimers voor hun aanhoudend werk.

Het raster herstellen blijft een doorlopend project. Op verschillende plaatsen werd de draad vrijgemaakt van bramen en andere planten. Naast het vervangen van verrotte weipalen en gebroken prikkeldraad, kroop er veel tijd in de klappoortjes. De slijtage verloopt nu sneller door de toename van het aantal wandelaars. Scharnieren en poortjes werden hersteld en verstevigd. De bordjes die aan de ingangen van het begrazingsraster hingen, waren sterk verouderd en dringend aan vervanging toe. Nu hangen er nieuwe, geactualiseerde bordjes met beknopte informatie over de Gallowayrunden. Dan is er nog het vandalisme: de educatieve borden krijgen weleens te maken met graffiti die we zoveel mogelijk proberen te verwijderen, en kleine herstellingen waren nodig aan de kijkwanden. Een uit de kluiten gewassen bouwswel door onbekenden neergepoot in het Polderbos, werd opgeruimd. Aan de verbindingsweg in het raster werd een draadpoort geplaatst om de doorgang af te sluiten naar het vlonderpad. Door de vele nieuwgierige wandelaars was daar een heus pad ontstaan, maar we willen daar terug wat rust in het gebied brengen. Op andere plaatsen werden eveneens sluikpaden

dicht gemaakt. Het nieuwste kijkpunt Dodaars (dicht bij de Scheldelei) werd gefatsoeneerd: de vegetatie werd er weggemaaid en de grond geëgaliseerd. Bepaalde delen van de Polder worden afgesloten voor het publiek met grote poorten, omdat we daar een rustzone voor de natuur willen behouden. Enkele daarvan waren verzakt doordat de steunpalen in zeer slechte staat waren. Die zijn nu terug in orde: de poort aan het wandelpad vanaf de United Caps en die aan de vroegere Metaalstraat (die weg is nu afgesloten wegens de saneringswerken aan de Grote Leigracht).

Als klassieke beheerwerken zijn er onder meer de volgende te melden. De wandelpaden onderhouden: boskiezel uitrijden, afgewaaid takken en bomen opruimen. Verschillende grasvelden kregen een maaibeurt. Dikwijls gaat dat samen met het verwijderen van overgroeïende vegetatie: braamstruweel (zowat overal), opgeschoten ratelpopulier en wilgen (centraal deel). De oever van de Violiergracht naast de oude spoorweg werd gemaaid en ontdaan van opgeschoten boompjes. Een lastig karwei was het terug open maken van een stukje van de Gras-polder, de grote grasvlakte aan de Schelde. Dat was grotendeels overwoekerd door bramen, hondsrozen en meidoorn, allemaal stekelige en taaie planten die de grazende runderen niet de baas kunnen. Dus helpen wij maar, een moeizame klus. En zo werken de Goudklompjes verder in onze Polder, het is aangenaam en het is nuttig.

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisaanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel geschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: www.hobokensepolder.be/shop

Natuurpunt
Hobokense Polder

Prijs vanaf 18 € per 6
afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild wordt geschonken
in de Blikfabriek, de Novonov en
Klimzaal Blok

Sierlijk bierglas met opdruk
van het logo "Hobokens Wild"
Prijs 5 euro

Te koop ! zie www.hobokensepolder.be/shop

Ook te koop als GESCHENKPAKKET: 5 bierflesjes en 1 glas: 20 euro !!! Wanddecoratie Hobokense Polder: 10 euro

Ophrys rozetten in de Hobokense Polder

Beste vrienden,

Het lijkt een nieuwe manier om van onder de Coronadruk weg te geraken. Een nieuwe rage, want ik had het eerder niet zo vaak gedaan... Ik heb het over op zoek gaan naar bladrozetten van orchideeën. Walter Van den Bussche (Studiegroep Europese en Mediterrane Orchideeën – SEMO) heeft mijn nieuwsgierigheid gewekt! (Als lid van SEMO kan je zijn verslagen hierop na lezen.)

In het voorjaar van 2020 had ik op een gekende vindplaats in de Hobokense Polder rozetten geteld van de keverorchis en de bosorchis. Immers die staan op een plaats waar ze jaarlijks verschijnen. Voor de afdeling van Natuurpunt schreef ik vorig jaar iets voor Polderblad.

En een andere orchidee 'Ophrys apifera', de bijenorchi, kwam daarbij ter sprake. Ik had ook wel enkele exemplaren gevonden, maar had ook daar geen zicht op de evolutie van deze soort. Het zoeken en fotograferen van rozetten, zoals ik dus met Walter deed, was de aanzet om ook eens de rozetten van de bijenorchi te gaan zoeken. Het grote voordeel is, dat de randbegroeiing ook in rust is en dat je de rozetten in de wintermaanden beter ziet staan. Ik vond er 26, en denk dat

er wel een 10-tal moeten in staat zijn om uit te groeien tot een bloeisterke plant. De andere drie waren wat kleiner. Ik meldde dit aan de conservator en die kende nog vijf andere locaties waar de soort in het verleden enkele jaren tot bloei kwam. Hopelijk vindt hij de tijd om met mij binnen dat raster eens een bezoekje te brengen en daar de rozetten te tellen. Op die wijze kunnen we na enkele jaren de evolutie van de populatie Ophryssen in de Hobokense Polder in kaart brengen.

Overigens ligt de vindplaats waar ik de 26 Ophryssen vond, op het terrein waar Natuurpunt met het project 'Groenpoort' grootse plannen heeft. Op dit terrein is de oorspronkelijke polder opgehoogd ten behoeve van de olie-industrie die er tot in de jaren 1990 stond. Natuurpunt wil hier terug een moerasgebied creëren, maar daarvoor moeten ook saneringswerken uitgevoerd worden. Het 'Ophryssen-terrein' zal worden afgegraven. Ik stelde voor om de aanwezige 'Ophryssen' te verplaatsen naar een zone in de buurt van één van de andere vindplaatsen. De conservator vindt deze transplantatie zeker het overwegen waard. Orchideeën verplaatsen is geen vanzelfsprekende zaak en wil ik zeker niet promoten. Maar een poging om ze te redden met slechts een kleine kans op verstoring is misschien wel te verdedigen.

Patrick Mannens
26 januari 2021

Nieuws van de Hollebeek en de Tarzanboskes

Tekst en foto's: Danny Jonckheere

Hollebeekvallei

Voor de Hollebeek hebben we 2020 fruitig kunnen eindigen met het planten van 28 fruitbomen. En zeker een honderd haagplanten werden geplant, zodat de biodiversiteit weeral omhooggaat in verschillende stukken van de Hollebeek. Ook zijn er nestkasten opgehangen voor kool- en pimpelmees, voor gekraagde roodstaart en boomklever. En nestkasten voor vleermuizen hebben ook hun weg gevonden naar de Hollebeek. Dit voorjaar zijn er weeral 2 bijenhôtels gepland voor de solitaire bijen. Er werden verschillende takkenwallen aangelegd, goed voor heel wat beestjes om zich in te verschuilen. En er werd een stuk wandelpad aangelegd vanaf het rusthuis Heydehof tot aan de Kolonel Harrystraat. Ook gaat het perceel in het Schoonselhof deze zomer begraasd worden door de schapen van de Stadsherder. Dus ondanks corona wordt er toch nog wel van alles gerealiseerd.

Tarzanboskes

Ook in de Tarzanboskes staat de tijd niet stil. Bijna heel het bos is nu vrij van exotische planten en bomen. Al de vrij gekomen plaats werd terug ingenomen door een 100-tal streek-eigen struiken en bomen. Tijdens het opstellen van dit Polder.blad zal er een stukje ontbost worden langs de Krijgsbaan voor de realisatie van een fietspad en aanpalende watergracht. Daarbij zullen maatregelen genomen worden om zo meer regenwater in het gebied te krijgen. Door de regen van de voorbije maanden heeft er terug water gestaan; dit was bijna drie jaar geleden.

Ook hier werden nestkasten voor allerlei vogels en voor vleermuizen opgehangen.

En nog een leuke waarneming van een buur: hij zag op een nacht 4 vossen op wandel op de Krijgsbaan ... de natuur dicht bij!

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

november - december 2020 - januari 2021

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

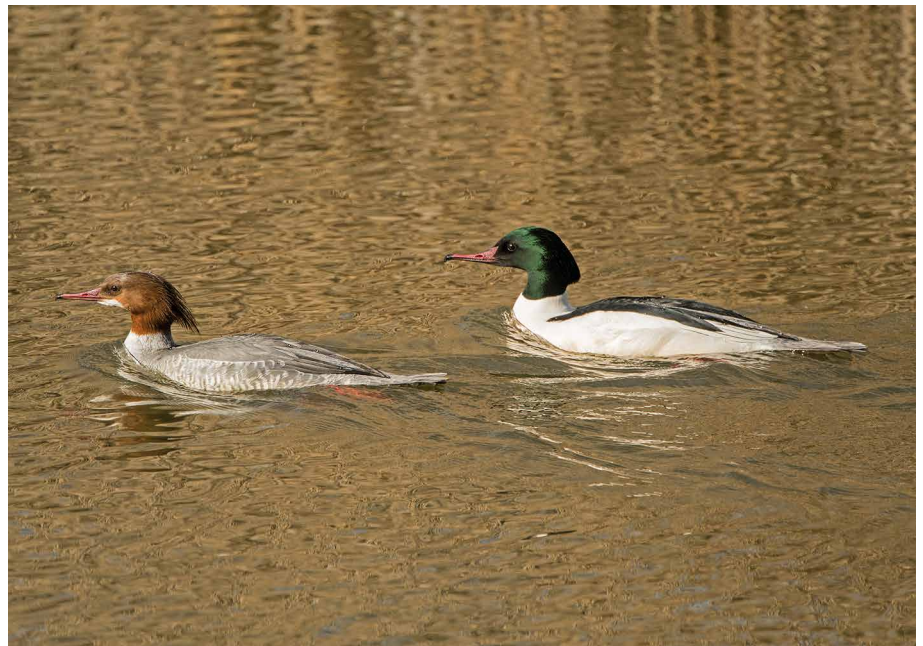
Tijdens deze periode werden 7876 vogelwaarnemingen ingevoerd door 213 waarnemers.

Een belangrijk deel van deze waarnemingen werd ingebracht tijdens de wintervogeltellingen die vogelwerkgroep Ardea uitvoerde in de regio Edegem/Hove voor het tot stand komen van de nieuwe vogelatlas Vlaanderen.

Deze keer voerde Danny Jonckheere de top drie aan met 1106 ingevoerde waarnemingen, gevolgd door Wouter Van Assche met 1077 waarnemingen en Pierre Blockx met 955 waarnemingen.

Recente vogelwaarnemingen in de zuidrand van Antwerpen kan u steeds raadplegen via de ARDEA website: ardea.waarnemingen.be en natuurlijk ook zelf invoeren via waarnemingen.be.

Alvast bedankt voor uw nuttige bijdrage!

Grote zaagbek (koppel) - Foto: Walter De Weger

Soortenbespreking

Gedurende deze 3 wintermaanden werden waarnemingen van 116 soorten ingevoerd.

Hierbij bespreken we een selectie van 33 soorten.

Vanaf 7 januari pleisterde 1 tot max 4 **grote zaagbekken** op de kasteelvijver van het Schoonselhof. Uitgezonderd 1 mannetje op 12 januari betroffen het steeds wijfjes (NS, MM, JVV, GB, LVS, DJ, JB, PH, GM). Verder was deze wintergast medio januari ook present in Fort V-Edegem met max. 3 ex. (LW, JVD, LVS, DJ, MH) en 1 koppel op Fort VI-Wilrijk (JVV, JE, MH).

Er werden min. 3 overvliegende **rode wouwen** waargenomen, voortgaande op de gemaakte foto's, met o.a. dezelfde vleugelprojectie, werd op 3 november dezelfde rode wouw gespot, zowel over Hobokense Polder (MM, LVS, JDB, WDW), over Edegem (WVA) als over Hove (JCe). Op 21 november vloog een ex over Park Sorghvliedt-Hoboken (WDW) en 1 ex vloog over Edegem op 31 januari (WVA).

Overtrekkende **blauwe kiekendieven** kwamen in het vizier te Edegem met 1 ex op 4 november en 2 ex een dag later (JCe).

Van **havik** werden 2 waarnemingen opgetekend: een man, overvliegend te Frijthout-Hove en een foeragerend wijfje op 16 december in Kontich (JCe en JSa).

Een wijfje **smelleken** vloog op 5 november zuidwaarts over Frijthout-Hove (JCe).

Een groep van 21 **kraanvogels** trok op 9 november zuidwestwaarts over Hove (JCe).

De perfect gecamoufleerde **bokjes** houden zich meestal gedeisd en worden dan ook bijna steeds alleen van kortbij opgestoten uit hun dekking. Zo ook 1 ex op 2/11 - Frijthout-Hove (SVB, JCe) en 1 ex op 15/11 op een zandterrein van Blue Gate-Antwerpen (JO).

Een solitaire **witgat** was aanwezig op 18 november op Fort V-Edegem (WVA) en gans december in Groen Neerland-Wilrijk (JVV, MS, RG).

De enige waargenomen **zwartkopmeeuw** vloog op 1 januari over het Olympisch Stadion "Het Kiel" (WDR).

Rode wouw - Foto: Guy Borremans

Een eerste-winter **Pontische meeuw** foerageerde op 6 januari langs de grens Hove-Kontich (GSa).

Een **kerkuil** werd op 5 december bij volle daglicht gespot in Fort VII-Wilrijk (NS).

Op 12 december werden 2 **ransui- len** waargenomen langs het domein Klaverblad-Wilrijk (JMe).

Zowel op 8 als op 9 november werd een overvliegende **velduil** (dezelfde?) waargenomen resp. in Edegem (WVA) en in Frijthout-Hove (JCe).

Naast de klassieke habitats van **mid- delste bonte specht** in Hof ter Linden-Edegem en Uilenbos-Hove, werden ook nieuwe winterwaarnemingen van deze specht in Fort V-Edegem inge- voerd (PBa en LS).

Op 1 november vloog een **grote pie- per** luid roepend over Frijthout-Hove (SVB, JCe) en op 3 en 11 november trok telkens een waterpieper over het zelfde gebied (JCe).

Gedurende gans deze periode werden 1 tot 2 **vuurgoudhaantjes** gezien en gehoord in:

Hof ter Linden-Edegem (LS, PBa, LVS, DJ, Plu)

Fort V-Edegem (LS en LVS).

Schoonselhof-Antwerpen (RV)

Fort VII-Wilrijk (TV, NS)

Campus Drie Eiken-Wilrijk (JE)

Steytelinckpark-Wilrijk (RV)

Blikfabriek-Hoboken (DJH)

Kraanvogel - Foto: Guy Borremans

Hobokense Polder-Hoboken (KMa)

Tijdens de vogeltrek telling van 3 no- vember Hobokense Polder werden 196 **kepen** geteld, een nieuw dagrecord voor deze soort (MM, LVS, WDW).

De enige **kleine barmsijs** en **kruisbek** vlogen op 1 november over Frijthout-Hove (SVB, JCe)

Europese kanaries vlogen over Frijt- hout-Hove op 3 november 1 ex (JCe) en op 8 november 2 ex (SVB).

Een mannetje **goudvink** pleisterde op 29 januari in een private tuin nabij het Uilenbos te Hove (GDG).

In november/december vlogen in totaal 14 **appelvinken** over de Ardea regio, waarvan 8 ex over Frijthout-Hove met max 3 ex op 8 november (SVB, JCe). 5 ex over Edegem (WVA) en 1 ex over Campus Drie Eiken-Wilrijk (JE)

Grote lijster is als broedvogel en door- trekker in Vlaanderen sterk afgeno- men. Daarom vermeld ik speciaal de waarneming van 6 doortrekkende ex op 3 november tijdens de trek telling Hobokense Polder (MM, LVS, WDW).

Langs dezelfde trek tel post vlogen op 3 november een roepende **ijsgors** en **geelgors** langs (LVS, WDW, MM). Een dag later pleisterde een vijfje geelgors in Frijthout-Hove (JCe).

In dit verslag mocht ook onze "gewo- ne" **huismus** niet ontbreken. Alhoewel het aantal broedvogels in Vlaanderen, na een afname van meer dan 50%, sinds begin jaren '80, op laag niveau lijkt te stabiliseren, zijn plaatselijke po- pulaties van meer dan 15 ex zeldzaam in onze regio. De winterconcentratie van 30 à 40 huismussen in en nabij een private tuin in de Molenstraat te Lint is daarom vermeldenswaardig. Deze ontdekten we tijdens de eerste wintervogeltelling voor de nieuwe vogelatlas Vlaanderen. De eigenaar, tevens Natuurpunter, werd ondertus- sen met een geschenk bedankt voor zijn actieve bijdrage aan de bescher- ming (voedsel en nestgelegenheid) van zijn huismussen (LVS, DJ).

Mandarijneend - Foto: Walter De Weger

Exoten

Op de vijver van Blue Gate-Antwerpen pleisterde in november nog steeds de **zwarte zwaan** (MBe).

Twee adulte **Casarca's** vlogen op 5 november oostwaarts over Frijthout-Hove (JCe).

Een mannetje **Carolina-eend** foera-geerde op 8 december in het Schoonselhof-Antwerpen (JBa) en een wijfje vertoefde op 6 januari in de parkvijver van het Hof ter Linden-Edegem (PBa).

Mandarijneend breidt zich als broeden standvogel verder uit in enkele watergebieden in onze regio.

Zo telden we medio januari max. 15 ex (10 man en 5 vrouw) op Fort VI-Wilrijk (LVS, JVV, PH); max. 4 ex in Hof ter Linden-Edegem (BVD), 2 man. op Fort V-Edegem (WVA, LS) en 2 ex in het Nachtegalenpark-Antwerpen (GVS).

De **geelkopcaracara**, de ontsnapte roofvogel van Zuid-Amerikaanse afkomst, die sinds zijn aankomst op 19 oktober in de Hobokense Polder daar nog steeds rondhangt (DVD), is een opvallende gast die sommige waarnemers verrast door zijn gedrag en vederkleed.

Van uitbreiding gesproken: de **halsbandparkiet** is ongetwijfeld aan een flinke opmars bezig in het Antwerpse en de zuidrand in het bijzonder. De klassieke slaappleaats, het Kielpark met max. 188 ex in november 2018, werd in november 2020 verlaten na het snoeien van hun slaapbomen (MM). De vogels hadden zich verplaatst naar hun nieuwe slaappleaats langs de Volhardingstraat -'t Kiel. Het aantal "slapers" was inmiddels spectaculair toegenomen, ook doordat de grote slaappleaats met max 600 ex aan de Ekerse Put (Noord Antwerpen) in het najaar van 2020 werd verlaten.

Op de nieuwe stek in de Volhardingstraat werden in januari (3 tellingen) gemiddeld 1330 ex geteld (MM, WJa) en op 1 en 4 februari resp 1057 ex en 1079 ex in de 2 slaapbomen (LVS, WDW).

Slaappleaats Halsbandparkieten

Waarnemers

BVD Benoit Van Damme
 DJ Danny Jonckheere
 DJH Dirk Jan Huisman
 DVD Dirk Vandorpe
 GB Guy Borremans
 GDG Gerda De Ghezelle
 GSa Gaston Sallaets
 GVS Guy Van Steen
 JB Jozef Bafort
 JCe Jan Celis
 JDB Jan De Bie
 JE Joris Elst
 JMe Jenne Meyvis
 JO Johan Opsomer
 JVD Jef Van den Berghe
 JVV John Van de Voorde
 Kma Kevin Matters

LS Louis Schramme
 LVS Luc Van Schoor
 LW Leen Wuyts
 MBe Maximiliaan Beeldens
 MH Marc Hofman
 MM Maarten Mortier
 MS M. Smout
 NS Niels Schild
 PBa Philippe Barbaix
 PH Peter Hofman
 Plu Peter Lucas
 RV Robin Vermynen
 SVB Steven Van den Bussche
 TH Tim Vochten
 WDR Wout De Rouck
 WDW Walter De Weger
 WJa Wim Jacobs
 WVA Wouter Van Assche

Huisemus - Foto: Guy Borremans

Onze zoogdieren - Zeezoogdieren

Deel 2: Grijze zeehond

Bert Mertens

Grijze zeehond (Halichoerus Grypus)

Deze soort komt inmiddels algemener voor in de Schelde, van de grensovergang met Nederland tot aan Temse zijn er regelmatig waarnemingen terug te vinden.

De grijze zeehond heeft evenals de gewone zeehond een torpedovormig lichaam met een grote kegelvormige kop (soms ook wel kegelrob genoemd). Die afgeplatte kegelvormige kopvorm is een uitstekend kenmerk om hem te onderscheiden van de gewone zeehond.

Een mannetje heeft een zwaar lichaam met dikke vetrollen aan hals en nek, een verlengde snuit met een brede, zware muil en een donkere vacht, soms met lichte vlekken. Een vrouwtje heeft een licht gekleurde vacht met donkere vlekken, een kortere snuit en een dunnere hals en is een stuk slanker. De grijze zeehond heeft donkere ogen, lange lichte snorharen en parallel lopende neusgaten. Hij heeft inwendige oren, die te zien zijn als kleine gaatjes aan de zijkanten van de kop.

Volwassen mannetjes bereiken een lengte van 2,5 meter en een gewicht tot 350 kg. Vrouwtjes kunnen 210 cm lang worden en een gewicht bereiken van 220 kg.

Leefgebied en verspreiding

De grijze zeehond komt voornamelijk in zeewater met rotskusten en bij zeekliffen voor. Ook worden ze waargenomen bij zandbanken, ijsplaten, riviermondingen en zandstranden en kiezelstranden.

Het verspreidingsgebied van de grijze zeehond bevat de kusten in gematigde en koudere delen van de Noordelijke Atlantische Oceaan. Ze komen voornamelijk rond Newfoundland (oostkust Noord-Amerika), Zuid-Groenland, IJsland, Noorwegen, de Britse eilanden, Bretagne en de Oostzee voor.

De grijze zeehond was in een ver verleden waarschijnlijk algemener in de Noordzee dan de gewone zeehond. In de Middeleeuwen werden ze in de Waddenzee door de mens uitgeroeid. Rond 1950 werden de eerste grijze zeehonden in Nederland gezien en sinds 1980 vindt weer voortplanting aan de Nederlandse kustwateren plaats. Tegenwoordig komt de grijze zeehond weer op een aantal plekken in de Waddenzee algemeen voor. Sinds 2006 vindt ook voortplanting in de Voordelta plaats en krijgen we hem ook te zien op de Schelde.

Leefwijze en voedsel

De grijze zeehond kan goed zwemmen en duiken. Hij duikt gemiddeld 25 m diep, maar kan tot een diepte van 100 m duiken. Hij kan tot 20 minuten onder water blijven,

voordat hij weer boven water moet komen om adem te halen. Tijdens het zwemmen kunnen zijn oren en neusgaten worden gesloten.

De grijze zeehond kan uitstekend horen, zien en ruiken. Dankzij hun grote ogen met het relatief platte hoorn-

vlies kunnen ze zelfs in troebel water goed zien. Zijn gehoor en reukzin zijn voor de jacht echter belangrijker; zelfs blinde grijze zeehonden kunnen moeiteloos voldoende voedsel vinden. Waarschijnlijk gebruiken ze bij het jagen een zelfde soort echo-peilingsstelsel als dolfijnen. Daarbij hebben ze een uiterst gevoelige bek en baardharen, waarmee ze elke beweging in het water bemerken die de vluchtende prooidieren maken, als de zeehond ze achtervolgt.

De grijze zeehond eet voornamelijk vis zoals zandaal, zalm, kabeljauw, schelvis, koolvis, zandspiering, wijting en platvissen (zoals bot). Vergeleken met de gewone zeehond eten ze relatief meer rondvis. Daarnaast eten ze schaal- en weekdieren, inktvis en een enkele keer zelfs vogels. De grijze zeehond is niet kieskeurig en zijn voedselsamenstelling varieert per leefgebied, de seizoenen en zelfs de jaren. Per dag eet de grijze zeehond ongeveer 5,7 kilogram, maar hij kan langere tijd zonder voedsel.

Zodra de grijze zeehond een vis ontdekt, zet de zeehond de achtervolging in en vangt zijn buit door behendigheid en snelheid met zijn tanden. Ook duikt een grijze zeehond veel naar de bodem, wat wijst op foerageren op de bodem. Tijdens het foerageren kan hij tochten maken van wel honderd kilometer.

Voortplanting en leeftijd

De voortplantingsperiode van de grijze zeehond ligt tussen september en december. In het westen van zijn verspreidingsgebied valt de voortplantingsperiode in januari of februari. De paartijd volgt ongeveer drie weken na de werptijd. Voor het werpen van de jongen trekken de vrouwtjes naar de voortplantingsgebieden, dit zijn kusten, ijsplaten of zandplaten boven de vloedlijn. De vrouwtjes keren ieder jaar terug naar dezelfde plek. De vrouwtjes verzamelen zich in kolonies die kunnen bestaan uit vijftig tot wel

Mannetjes worden maximaal 30 jaar oud, vrouwtjes meer dan 46 jaar. Wetenschappers kunnen de leeftijd van een dode zeehond schatten door het aantal ringen aan de wortel van hun hoektanden te tellen; het aantal ringen komt overeen met de leeftijd.

Bedreiging en bescherming

Natuurlijke vijanden van de grijze zeehond verschillen per gebied, maar over het algemeen zijn dit ijsberen, orka's en haaien en soms ook Steller zeeleeuwen. In onze wateren hebben grijze zeehonden geen natuurlijke vijanden.

Tijdens de voortplantingsperiode vormen overstromingen van de ligplaatsen een bedreiging, omdat de jongen in het begin niet kunnen zwemmen. Echter, de frequentie waarin dit gebeurt, is zeer gering wat ook wel blijkt uit de aantalsontwikkeling (die ook deels onder invloed staat van immigratie).

Daarnaast vormt de mens al eeuwenlang een bedreiging. Zoals vermeld is de grijze zeehond bij ons in de Middeleeuwen uitgeroeid geweest. De huidige populatie is beschermd en wordt niet bejaagd. Vissers ervaren de grijze zeehond echter vaak als hinderlijk, omdat hij op zijn zoektocht naar voedsel vissersnetten kapot kan maken of erin verstrikt kan raken. In Engeland worden grijze zeehonden daarom lokaal bejaagd.

Tegenwoordig zijn ook verstoring door toerisme en delfstofwinning, fysieke aantasting van het habitat en vervuiling van o.a. PBC's en DBT's (stoffen die de vruchtbaarheid negatief beïnvloeden) potentiële bedreigingen.

zeventigduizend vrouwtjes. Vrouwtjes die niet drachtig zijn, sluiten zich ook aan bij deze kolonies.

Na een draagtijd van 11,5 maand, krijgt het vrouwtje een jong. De eigenlijke draagtijd duurt echter maar 8,5 maand, want de grijze zeehond heeft een verlengde draagtijd waarbij de embryo de eerste twaalf weken niet tot ontwikkeling komt. Bij de geboorte is het jong 90-105 cm lang en 11-20 (gemiddeld 14,5) kg zwaar. Het heeft bij de geboorte een wollige beigewitte vacht die na drie weken geleidelijk vervangen wordt door een grijs jeugdkleed.

In tegenstelling tot de gewone zeehond kan, vanwege zijn dikke wollige vacht, een grijze zeehond niet direct na geboorte zwemmen. Grijze zeehonden worden daarom in onze streken geboren op zandplaten die alleen tijdens springvloed onder lopen. De geboorte dient daarom kort na springvloed plaats te vinden zodat voor de volgende springvloed het jong zijn dikke vacht, na ca 3 weken, kwijt is.

Het vrouwtje zoogt het jong om de vijf à zes uur en door de vette melk komt het jong per dag 1,5-2 kg aan. De totale zoogtijd duurt 16 tot 21 dagen, waarna de moeder weer vruchtbaar is en het jong verlaat om een aantal keer te paren en daarna weer terug te keren naar zee. Het jong moet dan voor zichzelf zorgen en als ze 30-35 dagen oud zijn, drijft de honger hen uiteindelijk ook de zee in.

De voortplantingsgebieden zijn vaak overvol met vrouwtjes met jongen en mannetjes, zodat de moeder haar jong tegen dood drukken moet beschermen. Vrouwtjes met jongen zijn zeer agressief tegen andere zeehonden. Tijdens de zoogtijd eten de vrouwtjes niet en blijven ze onafgebroken bij hun jong of bewegen zich tussen het jong en de zee.

De mannetjes hebben een territorium waarin ze een harem van 10 of meer (bijna) vruchtbare vrouwtjes houden. Op land verdedigen de mannetjes hun harem tegen andere mannetjes. Als een vrouwtje vruchtbaar is, zal het mannetje haar geregeld dekken of aandacht schenken. Zo voorkomt hij dat andere mannetjes de kans krijgen om met het vrouwtje te paren. De paring vindt zowel op het land als in het water plaats, en duurt 15 tot 45 minuten. Oudere, ervaren bullen zijn het dominantst en weten de meeste vrouwtjes te veroveren. Tijdens de paartijd eten de mannetjes zes weken lang niets.

Vrouwtjes zijn na 4 tot 5 jaar geslachtsrijp, mannetjes na 6 jaar. Mannetjes zullen echter meestal pas voor het eerst paren als ze 8 tot 10 jaar oud zijn.

De grijze zeehond wordt gemiddeld 20-30 jaar oud.

Lenterust !

Slechtvalk - Foto: Walter De Weger

De voorbije winter vertoefde de vogelwerkgroep in een winterrust. We organiseerden geen publieke activiteiten. Toch waren we actief, als individu of in een duo-bubbel. Of achter de schermen in de digitale wereld, waarbij je achter het scherm heel letterlijk kan nemen. Denk daarbij dan niet aan een vogelkijkwand.

Veel tijd en energie werd besteed aan de ondersteuning van de actie van Natuurpunt Hobokense Polder tegen de plannen voor de bouw van een megacomplex op de Scheldedijk, de zogenaamde 'Maritieme Campus Antwerpen'. Dat project zou een nefaste impact op het natuurgebied hebben, niet in het minst op de rijke avifauna daar. Voor trekvogels die de Schelde als migratieroute gebruiken dreigen de gebouwen een moordend scherm te worden. Heel wat zangvogels en steltlopers zijn nachttrekkers die in het duister afkomen op verlichte bakens, en vliegen dan tegen de glazen gevels aan. Recent nog werd in Nederland een nieuw gebouw een massagraf voor houtsnippen.

De gegevens van het jarenlange telwerk op de Trektelpost Hobokense Polder werden nu dankbaar gebruikt

om een juridisch en wetenschappelijk onderbouwd bezwaarschrift te stofferen. De actie zette zo'n 1500 natuurliefhebbers aan om ook een bezwaarschrift in te dienen, en schudde politici wakker.

De vele uren trekvogelobservaties bewijzen andermaal hun nut. Langs deze weg dank aan al de trektellers die hieraan mee werkten, allicht nooit vermoedend dat de Trektelpost ooit te maken zou krijgen met dergelijke en zeer nabije bedreiging. En we vergeten ook niet alle andere vrijwilligers die ooit meewerkten aan broedvogelin-

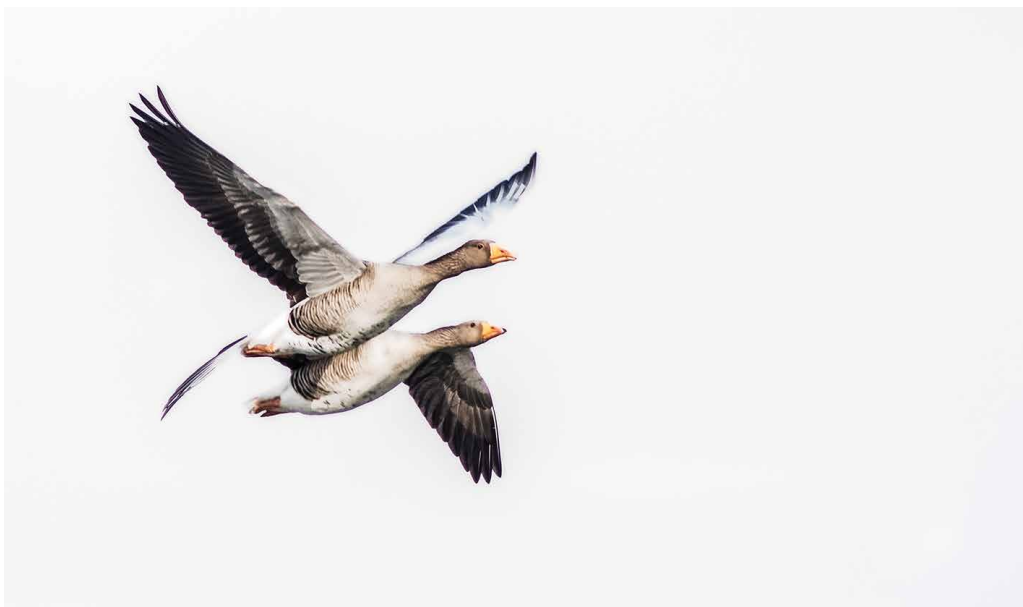
ventarisaties in de Polder. Ook die gegevens zijn nu van goudwaarde.

Het MCA-verhaal onderstreept nogmaals het belang van gedegen natuurstudie op regionaal niveau. Vogelspotten is leuk, vogeltellen maakt een verschil. Daarom bleven we ook de voorbije winter in alle stilte meewerken aan diverse telprojecten. We lijsten het even op.

Vlaamse Broedvogelatlas 2020-2023: het atlasblok FS06A (Edegem, Kontich, Hove, Boechout) is volledig afgewerkt (broed- en wintervogels). De telling van de broedvogels in een tweede atlasblok ES96B (Wilrijk en Aartselaar) is gestart. Hier werken momenteel 7 tellers aan mee, onder coördinatie van Marc.

De INBO-winterwatervogeltellingen in meerdere gebieden werden voortgezet, door meerdere vaste en enkele nieuwe tellers (Guy, Kathy). Die tellen sinds deze winter ook het gebied van Blue Gate (Kiel). Tijdens de winterprik verbleef een mooi aantal pijlstaarten (27) op de Waterlink-plas aldaar.

De halsbandparkieten ontsnappen evenmin aan onze tellingen, al deden ze er de voorbije winter een verwoede

Grauwe ganzen in de vlucht - Foto: Dirk Vandorpe

poging toe. De vaste slaappleats in het Kielpark werd ingeruild voor een bomerij in de Tentoonstellingswijk. Maarten, Walter en Luc en Frans troffen ze daar in dagelijkse groepen tot wel zo'n 1079 ex.

Marc en Wim vertegenwoordigden Ardea dit jaar op de regionale meeuwentelling. Op 1 februari telden ze ca. 5000 kokmeeuwen op een slaappleats in de haven.

Ook de slechtvalken, die al in de winter baltsen en paren, worden weer geteld. Qua aantal niet zo moeilijk (2 ex), maar we hopen er toch op een spoedige sterke toename (door een succesvol broedsel). Maartens' arendsogen zagen de afgelopen weken alvast hoopgevende dingen gebeuren, daar op die toren. En hij kwam te weten dat het aanwezige mannetje in 2018 werd geboren te Lier, en dus deze lente geslachtsrijp zou moeten zijn.

Het team van Aruw, met o.a. Eddie, Niels en Raf voorop in hun rangen, telde de voorbije winter dan weer alle valken- en uilenkasten die we in ons werkingsgebied hebben. Er werden al heel wat kasten hersteld, bijgeplaatst of vervangen zodat het patrimonium weer klaar is voor een nieuw broedseizoen. Maar er kunnen ook nog enkele steenuilken bij. Die maken we op de volgende nestkasten-timmerdag. Vermeldenswaard is de 'kaping' van een torenvalkenkast door een koppeltje Nijlganzen. Om de valken hun recht

Halsbandparkieten - Foto: Guy Borremans

op huisvesting niet te laten ontnemen, plaatsen we een verticale stok voor de opening. Dat belet de N-ganzen om de kasten te bezetten.

De komende lente zal de vogelwerkgroep het statuut 'in rust' nog even aanhouden, en zolang het moet vooral 'achter de schermen' blijven werken. De vele intenties voor fijne excursies, meerdaagsen, infoavonden etc. houden we nog even in beraad, tot wanneer het weer kan. We blijven verder tellen en dossiers ondersteunen. Er is echter één uitzondering: de trekpost Hobokense Polder wordt weer actief van eind maart tot begin mei. De duizenden dijkwandelaars zorgden

er wel voor dat onze windroos daar van het asfalt werd gelopen, maar dat is ondertussen hersteld. Zo raken de trekvogels tenminste het noorden niet kwijt. Een infobord zal weldra de TTP nog duidelijker op de kaart zetten. Misschien is een scherm (ééntje waar je fysiek achter kan schuilen) wel een volgende stap. Maar ook zonder scherm kan je er veilig vogels kijken en heerlijk genieten van het open landschap. Als het er niet te druk is tenminste. Maar dat weet je pas als je zelf komt kijken natuurlijk!

Voor Vogelwerkgroep Ardea
Joris Van Reusel

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Aan Tafel bvba Fried Denayer	Pierre Van den Eedenstraat 47	2660	Hoboken	03 828 53 28
Beenhouwerij Van der Keere	Kapelstraat 39	2660	Hoboken	03 827 53 01
Bistro Steiger 3	Zandkamp 3	2660	Hoboken	03 238 24 22
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660	Hoboken	03 260 90 70
Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen	Krekelstraat 83	2660	Hoboken	03 827 47 04
Broodjeszaak Bagatelle	Steynstraat 36	2660	Hoboken	03 825 47 44
Contrast bvba, kantoorartikelen en drukkerij	Jan Peetersstraat 2	2100	Deurne	03 326 08 28
Machineland Eyckerman	Kapelsesteenweg 127	2180	Ekeren	03 646 22 88
Rajo nv, machines voor groenzorg	Zonneke 6	9220	Hamme	052 49 73 12
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660	Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plasticen dopjes	Schroeilaan 15	2660	Hoboken	03 830 40 00
Uurwerken, juwelen & optiek Annik De Mey	Kioskplaats 81	2660	Hoboken	03 830 21 12
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660	Hoboken	03 827 31 50

Activiteitenkalender

- Za 27 ma t.e.m. 13 juni Wandelzoektocht Hoboken
- Za 3 en zo 4 april Quiches en kaasplank: BESTELLEN!
- Zo 28 feb Natuurbeheer in de Hollebeekvalleik
- Za 10 april Natuurbeheer in de Blikfabriek
- Za 8 mei Natuurbeheer in de Blikfabriek
- Zo 30 mei Hobokens Wildwandeling/natuurcafé
- Za 12 juni Zwerfvuil ruimen in en om H. Polder
- Za 12 juni Natuurbeheer in de Blikfabriek
- Za 19 juni Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Za 26 juni Natuurbeheer Hollebeekvallei
- Za 26 en zo 27 juni Expeditie Natuurpunt

Trektellingen op Scheldedijk:

Van za 27 maart tot zo 9 mei

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer

André Van Langenhove, 03 288 00 81 of

Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 -

peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,

diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polder.blad - met
verschijningsdatum 1 juli 2021 - dienen bij de
redactie te zijn op 31 mei 2021
(zie Colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be

